

Daronyň aýratynlygy

intellectual

Category: Kitapcy, Medisina, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Daronyň intellectual aýratynlygy DARONYŇ INTELLEKTUAL AÝRATYNLYGY

Şu ýyl... ABŞ-ly Dewid Beýker, angliýaly Demis Hassabis, ABŞ-ly Wiktor Embros, ABŞ-ly Geri Rawkan medisina ugrundan Nobel baýragyny aldy.

Uzatmaýyn. Bu ýyl Nobel baýragyny alanlar tanadylanda ýurtlary ýazyldy.

Emma... Daron Ajemogly Nobel baýragyny aldy welin, Türkíyede käbir gatlaklar onuň «aslynyň ermenidigini» öñe sürdi. Hatda käbiri «genosidden indi ötünç soraýaňyzmy?» diýip ýazdy!

Gadyrdan! Nobel baýragyny alan Beýkeriň aňyrsynyň jöhitdigini, Hassabisiň kiprli rumdygyny, Embrosyň polýakdygyny, Rawkanyň

jöhitdigini dünýäde hiç kim agzamady. Niç kimse Hassabise «ABŞ-ly kipr rumy» diýmedi...
Türkiýede bolsa milletiniň gelip çuquşyndan başga Daron Ajemogly hakda başga aýdylan zat bolmady. Nämë üçin?

МИРОВОЙ БЕСТСЕЛЛЕР

Почему одни страны
БОГАТЫЕ

С предисловием
А. Б. Чубайса

ФОНД
ЛИБЕРАЛЬНАЯ МИССИЯ

, а другие
БЕДНЫЕ

Дарон Аджемоглу, Джеймс А. Робинсон

Происхождение власти, процветания и нищеты

PKK-dan, dincilerden, ikiýüzli liboş çepçilere çenli käbir gatlaklar Türkýäni soňky kyrk ýylyň dowamynда etniki aýratynlygyň, milletparazlygyň batgasyna sokdy. Etniki gelip çykyşyňdan, milletiňden başga gyzyklanýan zatlary ýok...

Ajemogly hakda gürrüň etjek zadymyz diňe onuň «aslynyň türkiýeli ermeni amerikan raýaty» aýratynlygy bolmalymy? A onuň intellektual aýratynlygy? Kimiň piňine. Ýöntemlik ýurdumyzy gysyp-gowrup barýar...

* * *

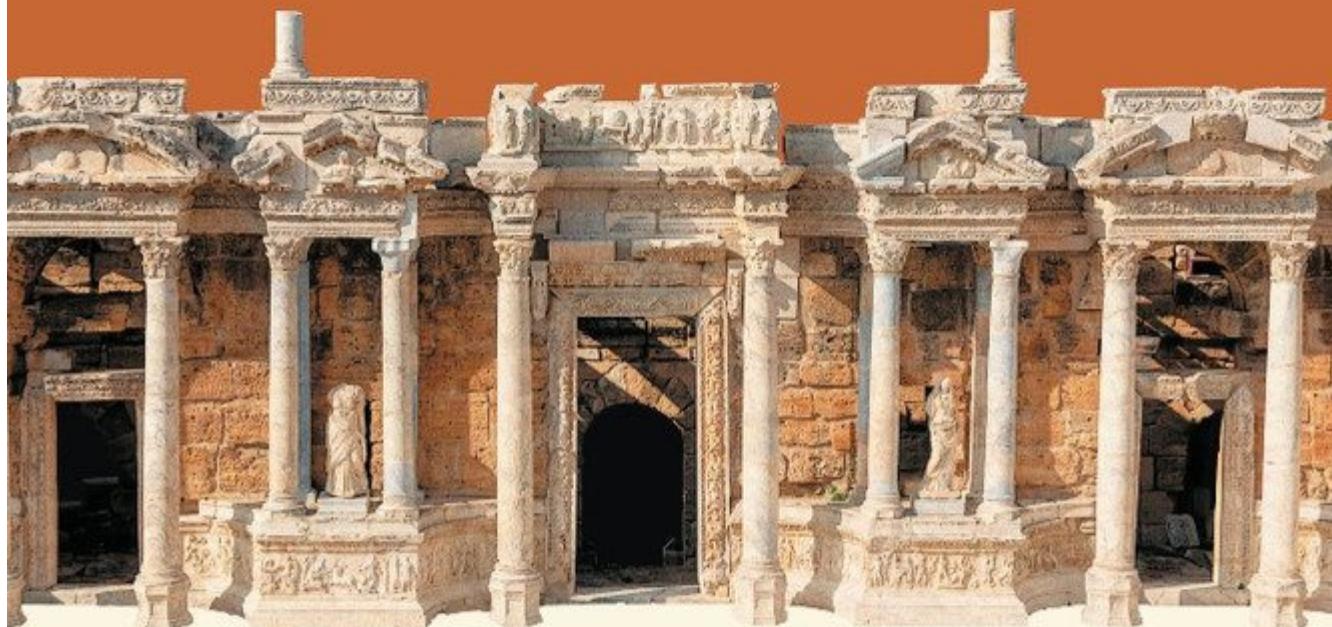
Ykdysady-syýasy ugurdan işleýän Daron Ajemoglynyň bilelikde Nobel baýragyny alan Jeýms A.Robinson bilen ýazan «Uluslaryň düýsi», «Dar koridor» kitaplaryny okadym... (Bile baýrak alan Simon Jonson bilenem «Häkimiuet we tehnologiá» kitabyny ýazdy).

Aýdylsyndan Ajemogly kitaplary däl-de, makalalary üçin baýraga mynasyp hasaplandy.

Nobel baýragyny alan biri hakda bulary ýazmak kyn – onuň kitaplary jemgyyetçiliğin aňlamagy üçin ýöntemrak göründi maňa! Çylşyrymly taryhy döwürleri aşa ýonekeýleşdirip beýan edipdir. (Şu ýerde men ýazjagam däl, adam başyna düşyän girdejiniň üleşdirilişi we adalatsyzlyk boýunça iş alyp barýan Branko Milanoviçiň aýtmagyna görä, Ajemoglynyň ylmy işlerindäki çemeleşmeler «wikipediá derejesindäki maglumatlardan doly»).

Beýleki bir ýandan Ajemoglynyň makalalary has ylmy, has çuň. Özem bular 240 müň salgylanma bilen rekordy elden berenok. («Täze Keýnesýen Greg Mankiw we kapitalizme «miras iýijiler» diýen Nobel baýragynyň eýesi Pol Krugmandan soñ dünýäde iň köp salgylanylan ykdysatçy. Gyzyklanýanlar üçin aýratyn bellik, Mankiwdır Krugmanyň asly ukrainaly! Eý hudaýjan, nämelerin gürrüňini edýärис).

ДАРОН АДЖЕМОГЛУ
ДЖЕЙМС А. РОБИНСОН

УЗКИЙ КОРИДОР

ГОСУДАРСТВА, ОБЩЕСТВА
И СУДЬБА СВОБОДЫ

Ajemoglynyň kolonializme bolan garaýşyny hemise jedelli görýärin. Eger kolonialist aýak basan ýerine döwlet edaralaryny gurup, jemgyýetçilik tertip-düzungünü ýola goýan

bolsa, ol ýurt gülläp ösenmiş! Onuň pikiriçe döwlet edaralary ykdysady ösüşiň we bolçulugyň esasy kesgitleyjisimiş. Meselem, sosial gatnaşyklary üýtgeden Angliýa koloniýasy Hindistany ösdürenmiş! Döwlet edaralaryny döretmedik Fransiýa bolsa koloniýasy Kongony garyplyga bent edenmiş!

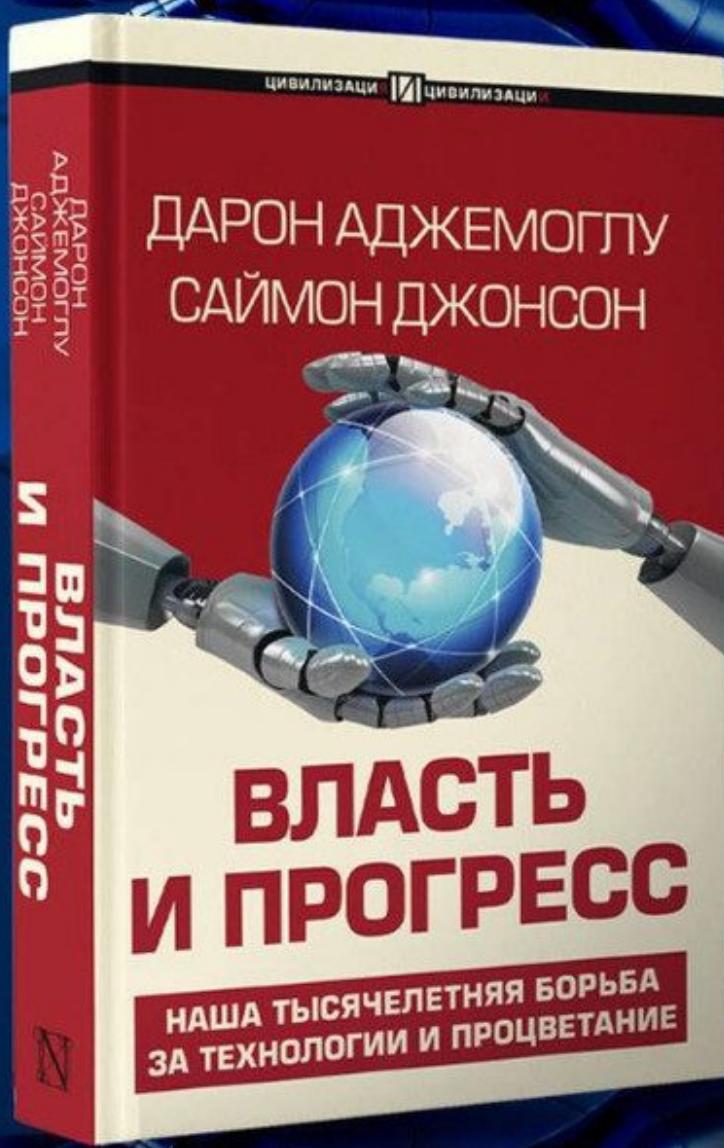
* * *

Ajemogly iň gowy döwlet edaralarynyň Günbatar demokratiýasyndadygyny öňe sürýär... Oniň pikirini delillendirmek üçin taryhdan «belli-başly mysallara» yüzlenen iş stili we delilleri käbirleri üçin problemaly.

Şonsuzam oña Nobel baýragyny berenleriň özi tekstde berýän maglumatlarynyň, ölçeg tehnikalarynyň problemalydygyny aýdýar... Hawa, ylmy jemgyýetçilikde Ajemoglynyň tezislerine edilýän tankydy bellikler köp...

Muňa garamazdan Ajemoglynyň dünýä boýunça ykdysady-syýasy ugurda saýlama alymlardan biridigine sek-şübhe bolup bilmez.

ОТ СОАВТОРА «ПОЧЕМУ ОДНИ СТРАНЫ БОГАТЫЕ, А ДРУГИЕ БЕДНЫЕ»

КНИГА, КОТОРАЯ ИЗМЕНЯЕТ
ПРЕДСТАВЛЕНИЕ ОБ ЭКОНОМИКЕ,
СОЦИОЛОГИИ И ТЕХНОЛОГИЯХ

ОДНА ИЗ САМЫХ
ВАЖНЫХ КНИГ ГОДА
ПО ВЕРСИИ THE GUARDIAN

Kitaplarynda az-owlak-da bolsa markistik öwüşginleriň bolmagynyň sebäbi onuň kakasy Dogan Awjyoglynyň toparyndan Keworkt beý, belki-de öňki troskiçi Seýmur Martin Lipset ýaly çerçi mugallymlar bolmaly, kim bilýär. Ajemoglynyň täsirlenen şahsyétleri aýry makalanyň gürrüňi.

Gynansak-da, Daron Ajemoglynyň ady biziň ýurdumyzda etniki aýratynlygy bilen agzalýar. Hatda amerikan komplimasiýaçylaryna çenli «Trampa garşy durýandygy üçin Nobel berildi» diýip, samsyklykda bizden bir ädim önde barýar!

Türkiýeden biriniň Nobel baýragyny almagy, hernäme-de bolsa, bizi ruhy taýdan galkyndyrandygyna ynanýaryn.

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 16.10.2024 ý. Publisistika